

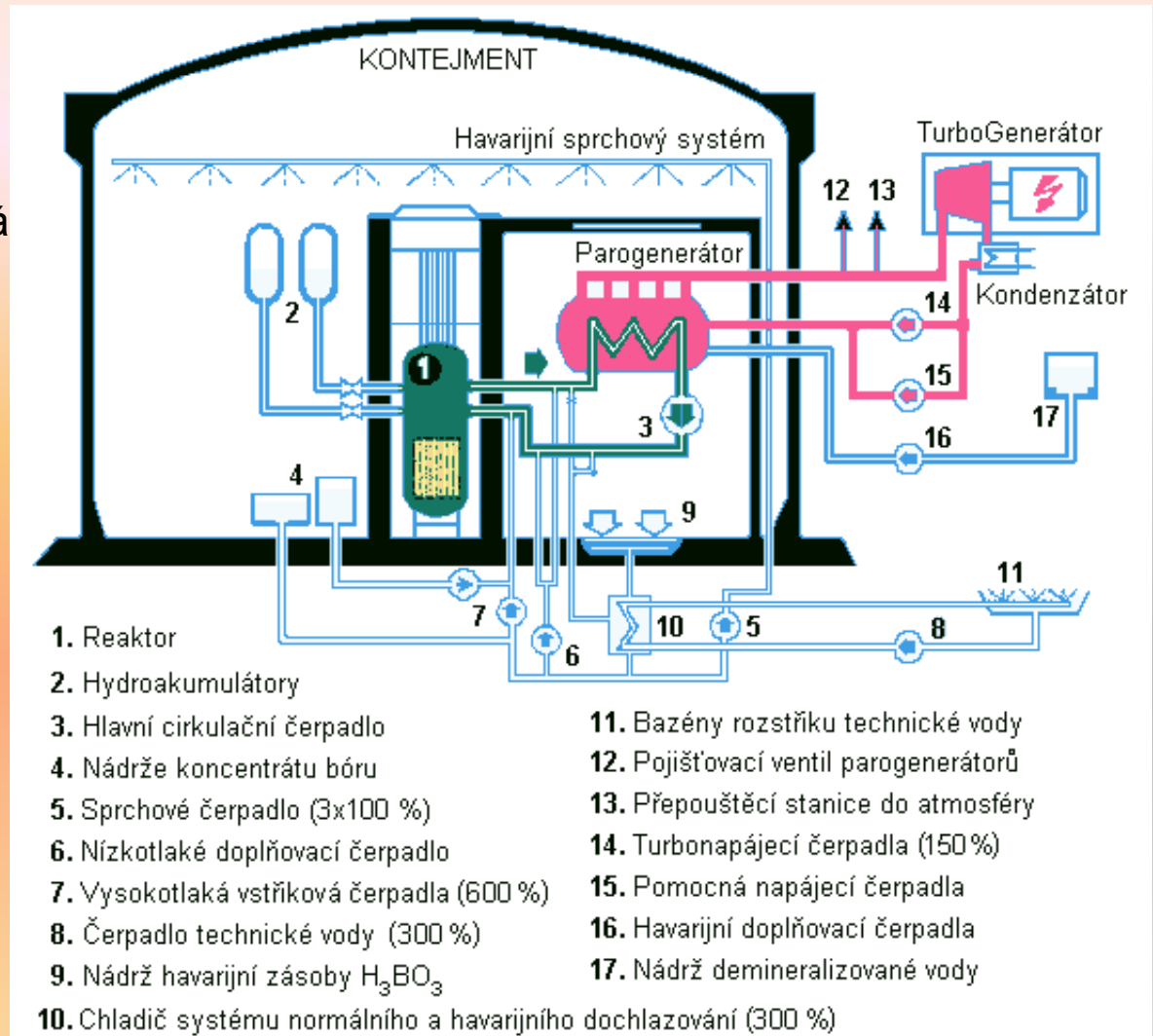
Jaderné reaktory

Princip a popis jaderných
reaktoru

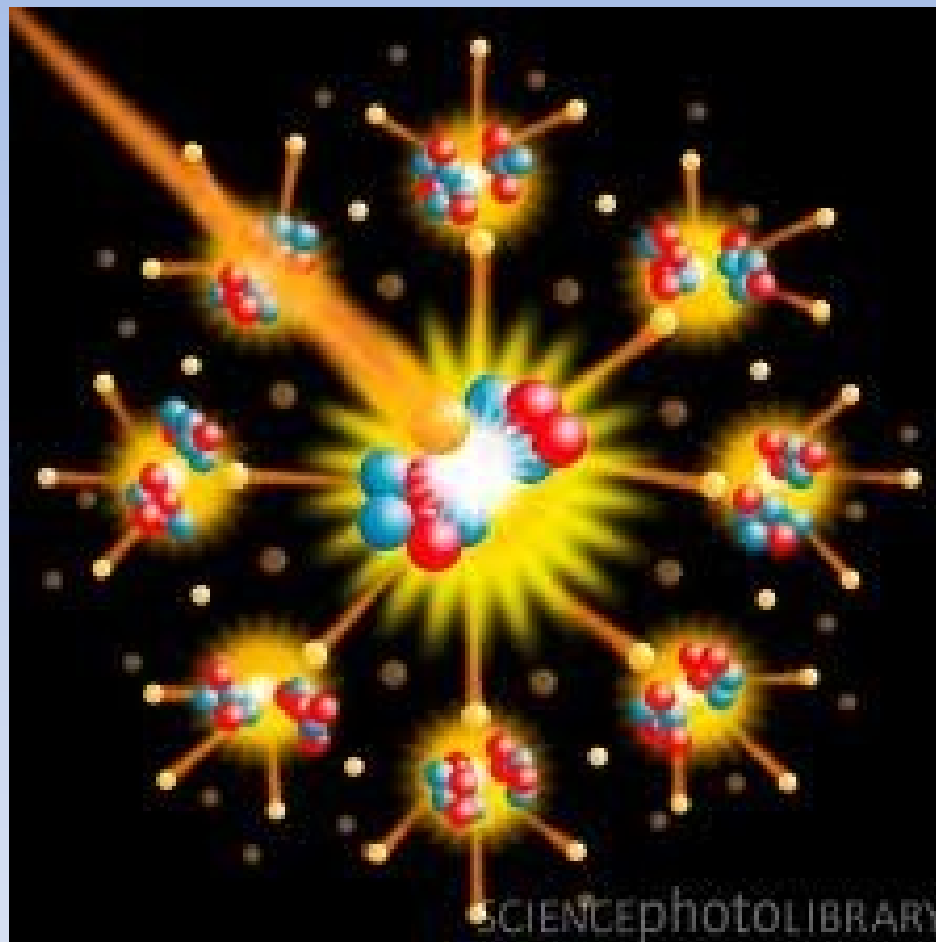
Jaderný reaktor

Jde o zařízení, v němž probíhá štěpná reakce. K hlavním komponentám, které umožňují provoz reaktoru, patří palivo, moderátor, absorbátor a chladivo.

Štěpení

Je chemická reakce, kdy palivo pomocí neutronů narazí rychlostí asi 10000 km/s do paliva, který při srážce rozpadne vypustí 3 neutrony a rozdělí se na dva atomy. Při reakci vzniká teplo, které se dál využívá.

Palivo

Vsázka paliva do reaktoru typu VVER představuje dané množství UO_2 ve tvaru válečků (pelet). Ty jsou uloženy v palivových proutcích sdružených do palivových souborů (kazet). Energetický obsah jedné pelety (v reaktoru jsou jich řádově desítky milionů) nahradí 1,6 t hnědého uhlí. Tato energie se z pelety získává v průběhu 4 let. Palivo se vkládá do aktivní zóny reaktoru. Palivové proutky jsou chráněny povlakem ze speciální slitiny, nejčastěji na bázi zirkonia. Tento povlak zaručuje předání tepla z paliva chladivu a zároveň nepropustí radioaktivní štěpné produkty.

Chladivo

Štěpící materiál vyžaduje neustálé ochlazování tak, aby nedošlo k roztavení povlaku jaderného proutku, úniku štěpných produktů a aby byla zajištěna bezpečnost reaktoru. To zajišťuje **chladivo**, které odvádí teplo tam, kde ho lze využít. Jako chladivo se nejlépe osvědčuje obyčejná voda, těžká voda, oxid uhličitá, helium, sodík a některé soli nebo slitiny.

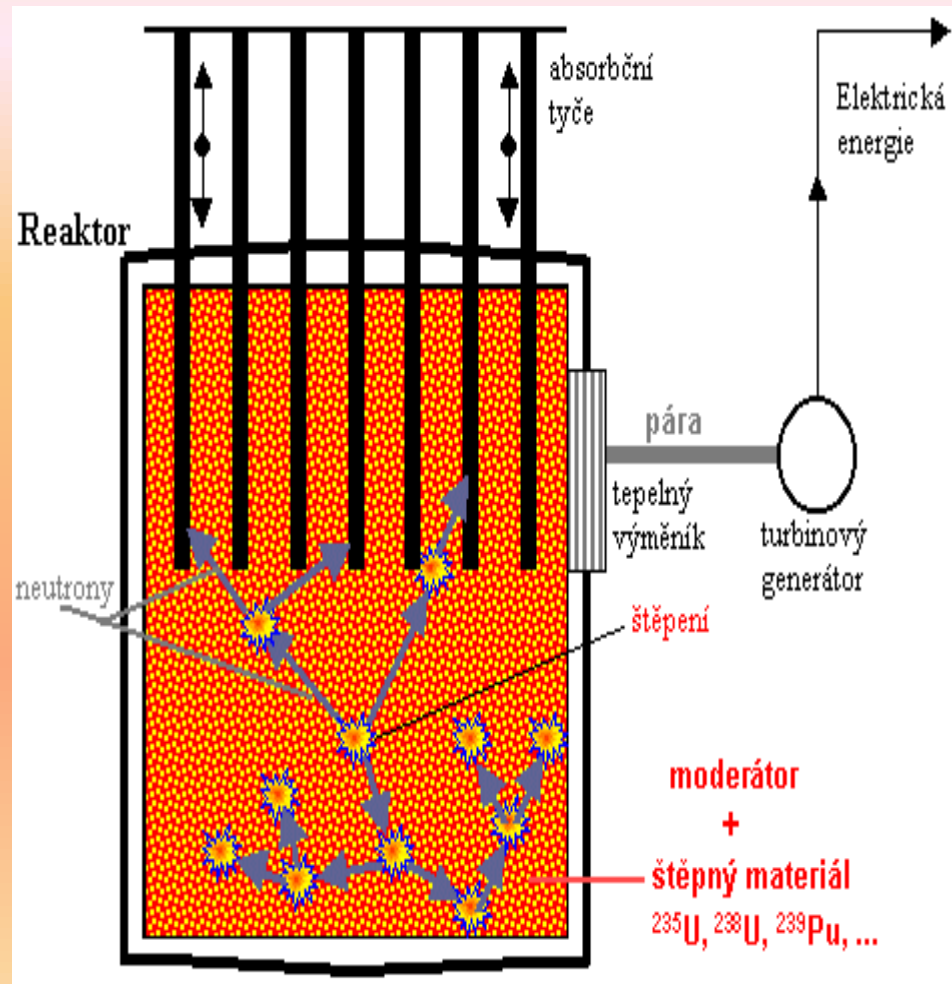
Regulace

Moderátor

Moderátorem bývá u reaktoru, kde štěpení obstarávají pomalé neutrony, nejčastěji voda, ale také grafit nebo těžká vody (D₂O). U reaktorů, které pracují na bázi rychlých neutronů, moderátor chybí.

Absorbátor

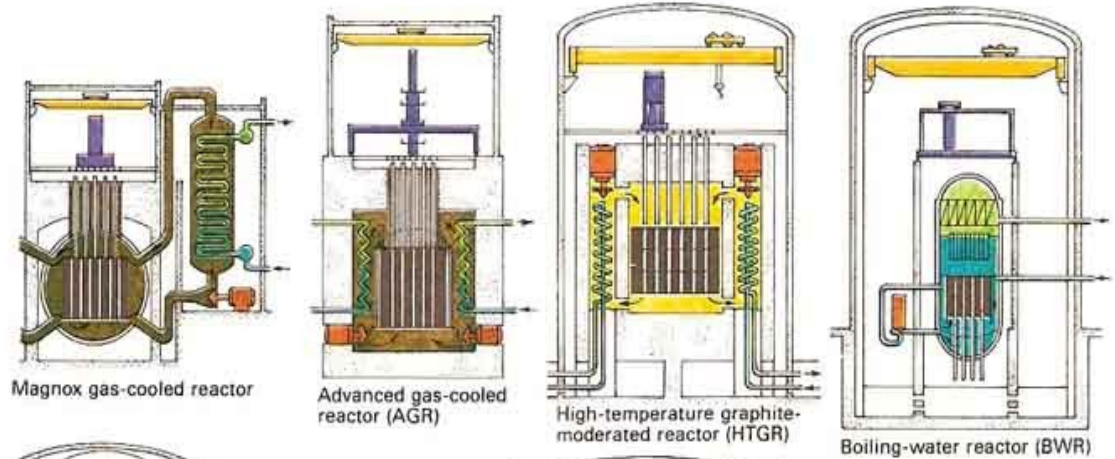
Absorbátor se do aktivní zóny vkládá také ve formě tyčí, podobně jako palivo. Výkon reaktoru se reguluje výškou vytažení nebo zasunutí kazet do aktivní zóny.

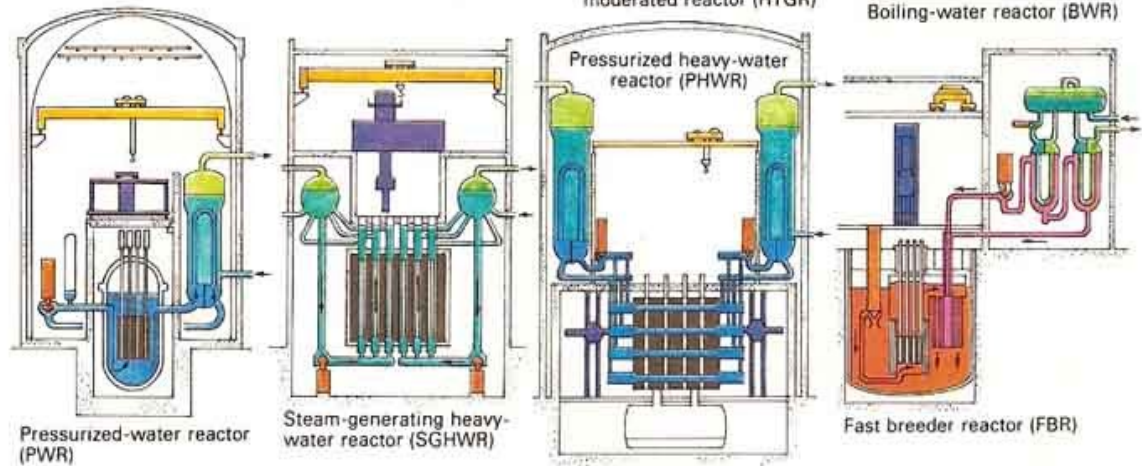
Typy reaktoru

TEPELNÉ JADERNÉ REAKTORY

1. Lehkodvodní typy
2. Grafitem moderované typy
3. Reaktory moderované těžkou vodou

RYCHLÉ MNOŽIVÉ REAKTORY

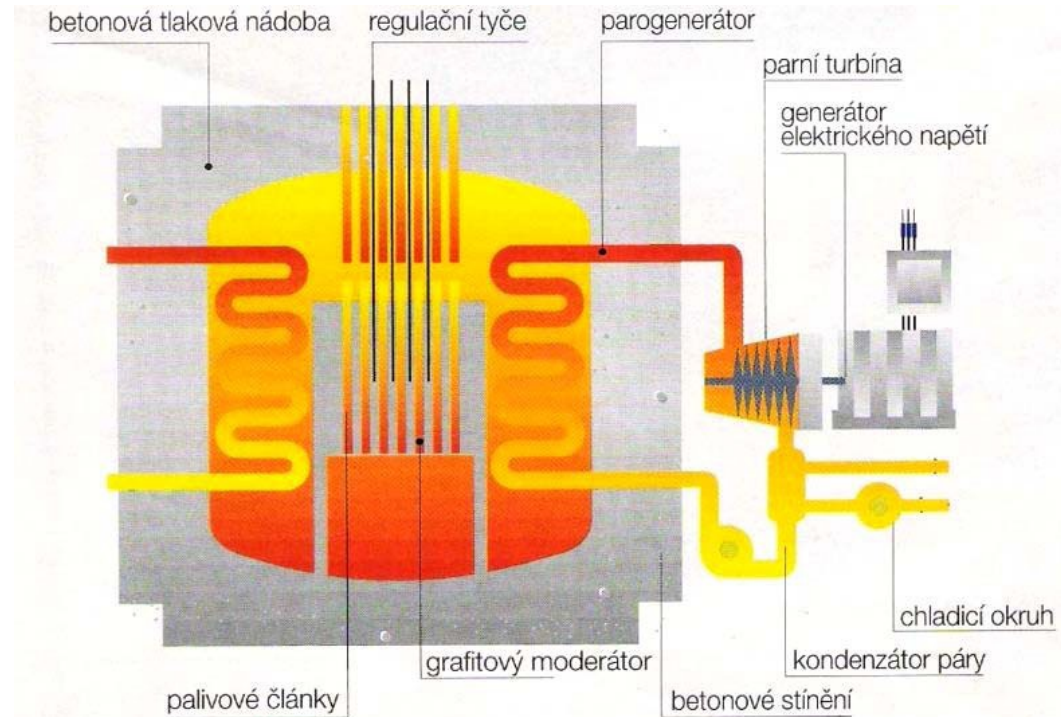

AGR

(Advanced Gas Cooled, Graphite Moderated Reactor)

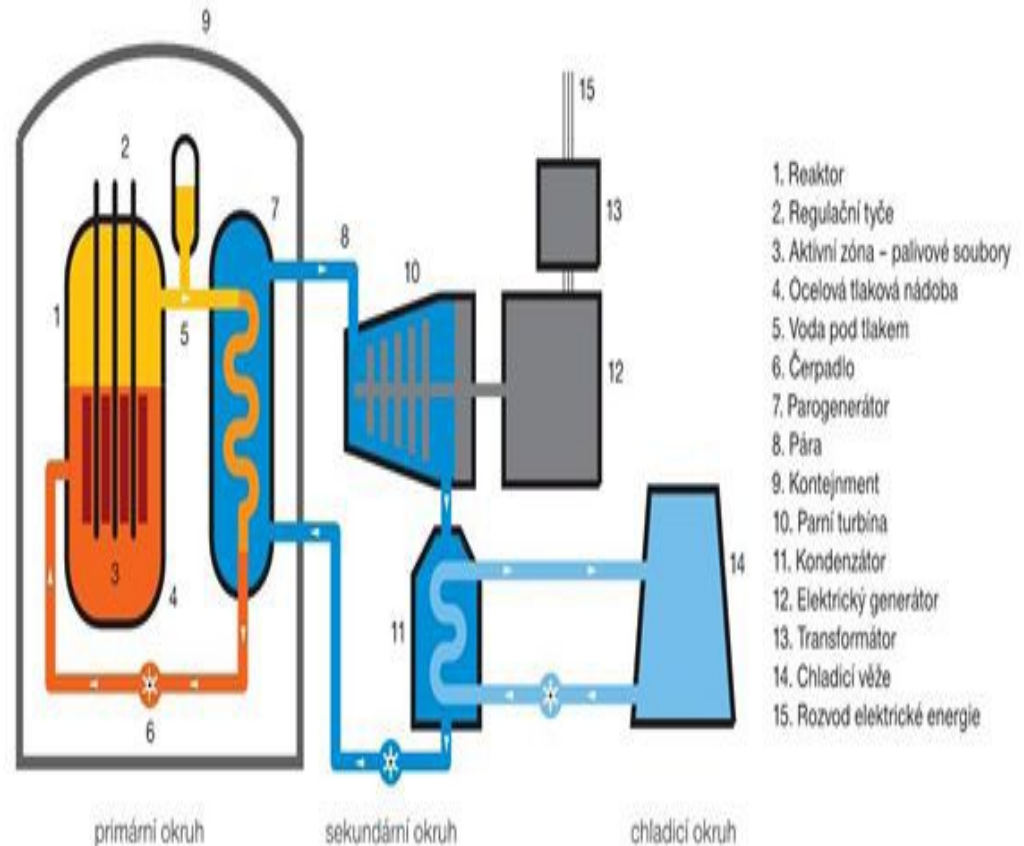
Ve Velké Británii vedla snaha o zlepšení výstupních parametrů chladiva k vývoji reaktoru typu AGR. AGR je pokročilý plynem chlazený a grafitem moderovaný reaktor. Hlavními změnami bylo palivo, které je obohaceno na 2,3 % izotopu ^{235}U . Teplota na výstupu z reaktoru je 650 C, které dosahujeme díky palivu, které je v povlakové trubce z nerezavějící oceli. Tlak chladicího plynu je 5,5 MPa. Při vývoji zde byly přidány i některé nové prvky, především uzavření celého primárního okruhu do betonové tlakové nádoby.

VVER, PWR

Tlakovodní reaktor VVER/PWR je nejobvyklejší typ (asi 60% všech reaktorů, včetně reaktorů v Dukovanech a Temelíně). Označuje se jako VVER (vodo-vodní energetický reaktor, nebo PWR (Pressurized water reactor). Tento reaktor je chlazen vodou o vysokém tlaku, která také slouží jako moderátor reakce. Je to výrazný prvek bezpečnosti jaderných reaktorů: Pokud z jakéhokoliv důvodu není v reaktoru voda, reakce se sama zastaví. Pára pro pohon turbogenerátorů se vyvíjí mimo vlastní reaktor ve zvláštních parogenerátorech, kde vysokotlaká voda primárního okruhu uvádí do varu vodu v sekundárním okruhu a pro turbínu vyrábí sytou páru o podstatně nižším tlaku.

Princip uspořádání jaderné elektrárny s tlakovodním reaktorem

Děkuji za pozornost

Vypracoval Radim Tóth